

Centrala Polskich Szkół Doksztalających w Ameryce

New York, NY

Centrala Polskich Szkół Doksztalających w Ameryce powstała w 1925 roku z inicjatywy redaktora „Nowego Świata” Wacława Bojana-Błażewicza w odpowiedzi na likwidację dwujęzycznych szkół etnicznych. Polacy powołali ją do życia w poczuciu zagrożenia dla wartości katolickich i języka polskiego. Jej zadaniem było otoczenie opieką placówek oświatowych, działających w stanach Nowy Jork, New Jersey, Connecticut, Massachusetts, Rhode Island, Pensylwania, Maryland, Wirginia i Floryda. Były to głównie szkoły weekendowe, które powstały w miejsce parafialnych szkół etnicznych. W programie miały one naukę języka polskiego, literatury, historii ojczystej, geografii i tradycji, a także religii. Pracowali w nich przysyłani i opłacani przez polskie Ministerstwo Oświaty instruktorzy i nauczyciele. Korzystano też ze specjalnie przygotowanych i wydanych w Polsce podręczników dla szkół na emigracji.

Centrala pełniła rolę polonijnego kuratorium szkolnego. Współpracowała z kierownictwem i kadrą pedagogiczną szkół, organizowała zebrania i szkolenia metodyczne. W czasie II wojny światowej, mimo że wiele szkół doksztalających zawiesiło swą działalność, Centrala kontynuowała ją nieprzerwanie. W latach pięćdziesiątych, dzięki napływowi nowej fali polskiej emigracji, przyczyniła się do odrodzenia upadłych placówek oświatowych.

20 maja 1962 roku na Walnym Zgromadzeniu w Nowym Jorku przyjęto i zatwierdzono Statut Centrali Polskich Szkół Doksztalających w Ameryce, a następnie zarejestrowano ją jako organizację niedochodową w Departamencie Stanu Nowy Jork w Albany.

Obecnie do CPSD należy 65 szkół ze stanów: Nowy Jork, New Jersey, Connecticut, Massachusetts, Rhode Is-

land, Pensylwania i Floryda, w których uczy się 8030 uczniów i pracuje 565 nauczycieli (dane z roku szkolnego 2007/2008)

Z uwagi na potrzeby szkolnictwa polonijnego CPSD dokonała modyfikacji w statucie mającym niezmienną od 45 lat formę. Pracę nad aneksem zakończono w lutym 2007 roku. W wyniku tych zmian ujednoczono system nauczania i oceniania, wprowadzono identyczne dla wszystkich placówek formularze świadectw szkolnych, przedłużono kadencję zarządu do trzech lat. Ustanowiono też specjalną nagrodę za pracę dla nauczycieli i działaczy polonijnych: statuetkę imienia niezżyjącej już wieloletniej wiceprezes Centrali, Janiny Igielskiej.

W 2004 roku założono stronę internetową CPSD. Opracowano ponadto wzory dokumentacji szkolnej pomocnej dyrektorom w prowadzeniu placówek, umożliwiono nauczycielom udział w warsztatach metodycznych na miejscu i w Polsce. Przy pomocy lubelskiego Uniwersytetu im. Marii Skłodowskiej-Curie zorganizowano także 2-letnie eksternistyczne podyplomowe studia o kierunku: nauczanie języka polskiego jako obcego, na których w lutym 2008 roku podjęło naukę 56 pedagogów uczących w polskich szkołach doksztalających.

W trosce o podniesienie sprawności językowej uczniów szkół polonijnych CPSD organizuje konkursy międzyszkolne, a także – wraz z Komisją Oświatową KPA – egzaminy Polish Regents oraz egzaminy certyfikatowe z języka polskiego, które odbywają się na Columbia University. Pozytywne wyniki z tych egzaminów pozwalają młodzieży zdobyć 3 kredyty potrzebne do ukończenia amerykańskiej szkoły średniej, a niekiedy – w zależności od wymagań uczelni – uzyskać kredyty na studia.

CPSD współpracuje z Ministerstwem Edukacji Narodowej, Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lublinie, „Współnotą Polską”, Komisją Oświatową KPA, Konsulatem Generalnym RP w Nowym Jorku, Instytutem Piłsudskiego oraz Polsko-Słowiańską Federalną Unią Kredytową. W wyniku współpracy CPSD z P-SFUK odbywają się dwa konkursy: Unia dla Ucznia oraz konkurs „Astronomiczna przygoda z Kopernikiem”, które mają na celu promowanie i nagradzanie najlepszych uczniów szkół polonijnych.

Centrala Polskich Szkół Doksztalających

jest organizacją sponsorującą dla Polsko-Słowiańskiej Federalnej Unii Kredytowej

* Powyższa informacja została przygotowana przez Centralę Polskich Szkół Doksztalających w Ameryce.

17 Irving Place, New York, NY
www.centralapolskichszkol.org